

SVAR PÅ REMISS

2018-09-17

Utbildningskontoret

Kulturdepartementet

Södertälje kommuns svar på lagrådsremiss Stärkt skydd mot diskriminering i skolan

Dnr: UN 18/82

Sammanfattning av ärendet

Södertälje kommun tillstyrker förslaget i sin helhet men lämnar samtidigt följande synpunkter;

1) Det bedrivs i dagsläget ingen regelbunden och aktiv tillsyn över vissa verksamheter

Skolinspektionens tillsyn

Skolinspektionens tillsyn över bestämmelserna i 6 kap. skollagen är i dagsläget uppdelad mellan Skolinspektionens enheter för regelbunden tillsyn, Skolinspektionens enheter för anmälningssärenden samt Barn- och elevombudet (BEO).

Skolinspektionens enheter för regelbunden tillsyns granskar aktivt om huvudmän och verksamheter har fungerande rutiner och strukturer för arbetet mot kränkande behandling. Denna aktiva tillsyn genomförs i skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning samt i fritidshemsverksamhet.

Skolinspektionens enheter för anmälningssärenden granskar i sin tillsyn inkomna eller överlämnade individärenden av blandkaraktär, där kränkande behandling kan utgöra en del av ärendet.

BEO granskar i sin självständiga tillsyn inkomna eller överlämnade individärenden utifrån ett skadeståndsrättsligt perspektiv.

Kommunernas tillsynsansvar

Den kommun som har godkänt en huvudman att bedriva fristående förskolor och fritidshem enligt 2 kap. 7 § andra stycket skollagen har också ett tillsynsansvar över dessa verksamheter. Tillsynsansvaret omfattar dock inte bestämmelserna om kränkande behandling i 6 kap. skollagen. Det är istället Skolinspektionen som har detta tillsynsansvar. I dagsläget genomför Skolinspektionen dock inte någon aktiv regelbunden tillsyn i dessa verksamheter utan tillsynen sker genom inkomna anmälningssärenden på individnivå.

Om varken den godkännande kommunen eller Skolinspektionen aktivt och regelbundet granskar dessa huvudmäns och verksamheters rutiner och strukturer för arbetet mot kränkande behandling kan detta leda till att de barn och elever som går i dessa verksamheter får ett sämre skydd mot kränkande behandling än de barn och elever som går i andra motsvarande verksamheter. Denna omständighet bör även beaktas i förslaget om att flytta över tillsynsansvaret för arbetet mot diskriminering till 6 kap. skollagen.

2) Det finns otydligheter i bestämmelserna om arbetet mot kränkande behandling och diskriminering

Lagförslaget måste vara tydligt

För att lagförslaget ska uppnå sitt syfte måste bestämmelserna vara tydliga. Om bestämmelserna inte tydligt anger vad som ska göras finns en risk att verksamheternas arbete mot kränkande behandling och diskriminering inte ger ett bättre skydd för barn och elever. Att bestämmelserna är tydliga är även viktigt ur ett förutsägbarhets- och rättsäkerhetsperspektiv, både för huvudmän och för tillsynsmyndigheterna. Detta perspektiv måste också beaktas utifrån att bestämmelserna är förenade med en möjlighet eller en skyldighet för tillsynsmyndigheterna att förelägga en huvudman vid vite och en möjlighet att rikta krav på skadeståndsansättning eller diskrimineringsersättning.

Otydligheter i nuvarande lagstiftning

Bestämmelserna i 6 kap. skollagen följer visserligen en logisk struktur men bestämmelsernas ordalydelse leder till otydligheter.

I bestämmelserna framgår bland annat följande ordalydelser;

Aktiva åtgärder, målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling, åtgärder för att *förebygga och förhindra* kränkande behandling och åtgärder för att *förhindra* kränkande behandling i framtiden.

Bestämmelserna återger i huvudsak två processer:

A) Ett förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet regleras i 6-8 §§.

Detta arbete innebär att varje särskild verksamhet ska kartlägga och identifiera riskfaktorer för kränkande behandling i verksamheten. Utifrån kartläggningen av riskfaktorer ska sedan förebyggande åtgärder sättas in för att säkerställa att kränkande behandling inte uppstår. Att detta arbete ska bedrivas målinriktat innebär att det ska följas upp, analyseras och revideras. Eftersom detta arbete ska bedrivas som ett systematiskt kvalitetsarbete ska det dokumenteras i en plan mot kränkande behandling.

Viktigt att betona här är att om det förebyggande arbetet genomförs enligt ovan så uppfyller det författningarnas krav. Om kränkningar ändå skulle uppstå i verksamheten innebär detta inte att det förebyggande arbetet brister. Om bestämmelserna tolkas så skulle detta innebära att varje gång en ny kränkning uppstår i en verksamhet så brister det förebyggande arbetet. En sådan

ordning skulle inte vara rimlig sett både utifrån bestämmelsernas karaktär av ett systematiskt kvalitetsarbete och utifrån ett rättsäkerhetsperspektiv.

B) Ett åtgärdande (förhindrande) arbete

Det åtgärdande arbetet regleras i 10 §.

Om signaler om kränkande behandling uppkommer, trots att det bedrivs ett förebyggande arbete, ska följande åtgärder vidtas;

1. En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn.
2. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.
3. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

I nu gällande bestämmelser i 6 kap. skollagen framgår inte dessa två processer tillräckligt tydligt. För att bestämmelserna ska kunna användas effektivt och samtidigt tillgodose kravet på förutsägbarhet och rättsäkerhet behöver bestämmelserna förtydligas. Förslag på ett sådant förtydligande framgår av bifogad bilaga. Liknande förtydliganden bör även göras i diskrimineringslagens bestämmelser om aktiva åtgärder mot diskriminering.

Handläggare: Andreas Mehnert
Skolexpert/jurist
Staben
Telefon (direkt): 08-523 015 54
E-post: andreas.mehnert@sodertalje.se

Bilaga

Ändamål och tillämpningsområde

6 kap. 1 §

Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Bestämmelserna tillämpas på utbildning och annan verksamhet enligt denna lag.

Det förebyggande arbetet

6 kap. 6 §

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att förebygga kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§.

Skyldighet att förebygga kränkande behandling

6 kap. 7 §

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Plan mot kränkande behandling

6 kap. 8 §

1. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga kränkande behandling av barn och elever.
2. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.
3. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Det åtgärdande arbetet

Skyldighet att anmäla, utreda och förhindra kränkande behandling

6 kap. 10 §

1. En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn.
2. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.
3. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.